

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

FAKTAHEFTE FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Ny privatskolelov *Ot.prp. nr. 37 (2006-07) Om lov om endringer i friskolelova.*

FAKTAHEFTE FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Ny privatskolelov

Regjeringen legger 23. mars frem forslaget til ny privatskolelov. Det formelle navnet er *Ot.prp. nr. 37 (2006-07) Om lov om endringer i friskolelova*. Som en del av forslaget foreslår regjeringen at lovens tittel endres til *Lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova)*.

Proposisjonen inneholder forslag til helhetlige lovendringer i samsvar med regjeringens syn på private skoler, slik dette ble presentert i den politiske plattformen for flertallsregjeringen i 2005 (Soria Moria-erklæringen). Det fremgår av erklæringen at:

Regjeringen vil gjennomgå regelverk og støtteordninger for private skoler for å stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.

Her følger en oversikt over de viktigste forslagene i proposisjonen.

Godkjenning av private skoler med rett til statstilskudd

Departementet foreslår at det innføres krav om at nye skoler driver sin virksomhet på et særskilt grunnlag. Følgende alternative grunnlag foreslås:

- religiøst
- anerkjent pedagogisk retning
- internasjonalt
- særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett
- norsk grunnskoleopplæring i utlandet
- særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede

Skoler som oppfyller ett av de alternative kravene til grunnlag, skal etter en samlet vurdering kunne godkjennes med rett til statstilskudd. Den skjønsmessige vurderingen kan bl.a. bygge på hvilke konsekvenser en godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen og skolefaglige hensyn.

Vertskommunen eller den berørte fylkeskommunen skal gis anledning til å uttale seg før departementet fatter vedtak i saken og har klageadgang. I praksis er det Utdanningsdirektoratet som skal behandle sakene etter delegert myndighet fra departementet. Uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket skal ikke være avgjørende for om en søknad skal innvilges eller ikke, men det vil være relevant å legge vekt på en slik uttalelse ved vurderingen av hvilke konsekvenser en eventuell godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen.

Det åpnes ikke for godkjenning av nye særskilte skoler for funksjonshemmede før 1. juli 2009. Dette har sammenheng med at departementet vil komme tilbake med en egen sak for Stortinget om disse skolene våren 2009.

Eksisterende godkjente skoler får fortsette

Ingen elever ved godkjente private skoler skal bli berørt av regjeringens forslag til omlegging. Private skoler som var i drift etter friskoleloven 13. desember 2005, da det såkalte "frys-vedtaket" ble iverksatt, skal kunne drive sin virksomhet videre. Det samme gjelder de skolene som er innvilget unntak etter frysloven og som starter opp innen 31. desember 2007.

De av skolene som ikke oppfyller kravene til særskilt grunnlag, kan likevel få godkjent nødvendige driftsendringer. Med nødvendige driftsendringer menes endringer i læreplanen som følge av endringer i den offentlige læreplanen eller i strukturen for den offentlige 13-årige grunnopplæringen.

Videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler

Videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler, er regulert i kapittel 6A i den nåværende friskoleloven. Det foreslås å beholde kapittel 6A i loven frem til 1. juli 2010, hvorefter bestemmelsene i kapittelet blir

opphevet. I løpet av overgangsperioden på om lag 3 år, vil det etter forslaget ikke være hjemmel til å godkjenne nye skoler etter kapittel 6A.

Departementet forutsetter at de skolene som i dag er godkjent etter kapittel 6A i løpet av overgangsperioden innretter seg etter vilkårene i enten fagskoleloven eller privatskoleloven. Til grunn for forslaget ligger at skolene får beholde offentlig finansiering på et uendret nivå ved overgang til fagskoleloven, forutsatt at de får godkjenning av NOKUT i løpet av overgangsperioden. De skolene som innretter seg etter vilkårene i privatskoleloven, vil få offentlig finansiering etter reglene i denne nye loven.

For skoler som ikke vil være i stand til å innrette seg etter fagskoleloven eller privatskoleloven innen overgangsperiodens utløp, vil departementet utrede nærmere hvilken lovmessig ramme som mest hensiktsmessig vil gjøre det mulig for disse skolene å beholde offentlig finansiering. Blant annet vil folkehøgskoleloven bli vurdert i denne sammenheng.

Minimumskrav til elevtall

Det foreslås at godkjenningen med rett til statstilskudd etter privatskoleloven faller bort for skoler i Norge som har færre enn 15 elever ved samtlige rapporteringer av elevtall tre skoleår på rad. Det tilsvarende minimumskravet for skoler i utlandet er foreslått fastsatt til 10.

Departementet kan i særlige tilfeller, og etter søknad, gjøre unntak fra kravet til elevtall. Dette er en smal unntakshjemmel for spesielle tilfeller, og som kan benyttes i en situasjon der kravet om respektive 15 eller 10 elever fremstår som urimelig. Unntak kan være aktuelt for eksempel i en utbyggingsfase der en skole kan dokumentere eller sannsynliggjøre at den i løpet av et visst tidsrom vil kunne oppfylle kravet om respektive 15 eller 10 elever. I slike tilfeller vil unntaket normalt være tidsbegrenset.

Inntak av voksne til videregående opplæring

Voksne som er født før 1. januar 1978 og som ikke har fullført videregående opplæring, har rett til slik opplæring. Departementet foreslår at også videregående skoler i Norge som driver sin virksomhet etter privatskoleloven, skal kunne ta inn voksne med rett til videregående opplæring.

Det foreslås dessuten at departementet gis hjemmel til å gi forskrift om inntak av voksne søkere uten rett til videregående opplæring, i særskilte tilfeller. Slike særskilte tilfeller vil blant annet være inntak til opplæring i små fag og samfunnets behov for kompetanse på bestemte områder, bl.a. innenfor landbruks- og gartnerieringen og enkelte omsorgsutdanninger.

Det vil ikke bli foretatt forskriftsendringer som følge av dette lovforslaget før det har gått to år fra lovens ikrafttreden.

Uavhengig av det ovennevnte skal skoler som er godkjent etter kapittel 6A og særskilte skoler for funksjonshemmede, fortsatt kunne ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring.

Særlig om små og verneverdige håndverksfag

Skoler som i dag tilbyr små og verneverdige håndverksfag, og andre små fag, får drive sin virksomhet videre med rett til statstilskudd etter privatskoleloven. Det vises til at alle skoler

som i dag driver sin virksomhet etter friskoleloven, får fortsette selv om de ikke oppfyller de foreslåtte kravene til særskilt grunnlag.

Unntaksreglen i forhold til elevtallet kan være aktuell å bruke som permanent unntak for skoler som kun tilbyr små og verneverdige håndverksfag, samt andre små fag. Det foreslås dessuten at departementet gis hjemmel til å gi forskrift om inntak av voksne søkere uten rett til videregående opplæring, i særskilte tilfeller. Her er små fag nevnt som eksempel.

Statstilskudd

Den nåværende tilskuddsordningen for private skoler foreslås videreført i det nye lovforslaget.. Dette innebærer blant annet at skoler med paralleller i den offentlige skolen (inkluderer også skoler som drives på en kristent grunnlag og skoler basert på alternativ pedagogikk) som er godkjent og driver sin virksomhet etter loven, fortsatt har rett til 85 % av bestemt tilskuddsgrunnlag per elev. Statstilskuddet til skoleskyss og innlosjering i utlandet foreslås derimot ikke videreført.

Departementet varsler at det vil bli igangsatt en gjennomgang av hele modellen for beregning av tilskudd til grunnskoler som er godkjent etter loven. Gjennomgangen vil omfatte både selve modellen for beregning av satser for små, mellomstore og store skoler fordelt på barnetrinn og ungdomstrinn og en gjennomgang av ordningen med kommunekorreksjonsfaktor. Arbeidet vil skje i samarbeid med friskoleorganisasjonene.

Andre forslag til endringer

Blant de andre forslagene til lovendringer nevnes:

- Det lovfestes at departementet kan innvilge tidsavgrensede pedagogiske og/eller organisatoriske forsøk.
- Departementet gis hjemmel til å gi forskrift om krav til læreplanene.
- Det presiseres i loven at departementet i forbindelse med godkjenningen av læreplanen kan fastsette hva slags tilbud skolen kan gi, og maksimalt elevtall på det enkelte tilbudet.
- Det lovfestes at dokumenter som er viktige for skolevirksomheten skal være tilgjengelig på norsk eller samisk, for eksempel inntaksreglement, ordensreglement, læreplaner og regnskap.
- Det lovfestes at godkjenning med rett til tilskudd faller bort dersom skolen ikke har startet opp innen tre skoleår etter at godkjenningen er gitt, samt at godkjenningen bortfaller i de tilfeller skoledriften etter loven i sin helhet opphører.
- Det presiseres i loven at den ikke åpner for fjernundervisning og kjøp av opplæringstjenester.
- Det lovfestes at skoler som søker om godkjenning må kunne dokumentere at skolen har en innskuddskapital som minst tilsvarer minimumsbeløpet i aksjeloven før det kan gis godkjenning. Bestemmelsen skal ikke gjelde ved søknad om driftsendringer.
- Loven skal ikke lenger åpne for at skolene kan drive annen virksomhet enn skoledrift etter loven. Skolene kan likevel drive internat og skolefritidsordning som er knyttet til den enkelte skolen.
- Det lovfestes at styret skal tilsette daglig leder og at myndigheten ikke kan delegeres.
- Det lovfestes at skolene skal følge regnskapsloven, bokføringsloven og revisorloven.
- Det lovfestes at departementet har adgang til å vedta sanksjoner også der skolen bryter andre lover og forskrifter enn regelverket etter privatskoleloven. Bestemmelsen

omfatter kun de tilfeller der bruddet på andre lover og forskrifter svekker departementets tillit til skolen.

Hovedforskjellene mellom friskoleloven og ”ny privatskolelov”

Privatskoleloven av 1985 ble erstattet av friskoleloven med virkning fra 1. oktober 2003. Friskoleloven ble sist endret 9. juni 2006 – den såkalte ”frys-loven” (Ot.prp. nr. 43 (2005–2006) om endringer i friskoleloven og fagskoleloven).

De største forskjellene mellom forslaget til ny privatskolelov og friskoleloven slik den lød frem til 9. juni 2006 er:

- Det innføres krav til grunnlag, for eksempel religiøst eller anerkjent pedagogisk retning. Friskoleloven inneholdt ikke krav om et bestemt grunnlag eller formål.
- Det skal ikke lenger foreligge en rett til godkjenning, slik det gjorde etter friskoleloven. Departementet skal etter en samlet vurdering kunne godkjenne de skolene som oppfyller ett av de alternative kravene til grunnlag.

Det nye lovforslaget som nå fremmes - Ot.prp. nr. 37 (2006–2007) *Om lov om endringer i friskolelova* - bygger i praksis på hovedprinsippene i privatskoleloven av 1985.

Høringsforslaget om endringer i friskoleloven

Forslag om endringer i friskoleloven ble sendt på alminnelig høring 10. oktober 2006 med høringsfrist 2. januar 2007. Det er ikke foretatt vesentlige endringer i odelstingsproposisjonen i forhold til høringsforslaget, men det er foretatt noen justeringer. Blant de justeringene som er foretatt nevnes følgende:

I høringsforslaget ble det signalisert at departementet på bakgrunn av høringen vil ”vurdere særskilt om også de videregående tilbudene i utlandet skal kunne drives videre med rett til tilskudd etter privatskoleloven eller om disse tilbudene skal få en rimelig overgangsordning med hensyn til avvikling etter privatskoleloven.” På bakgrunn av høringen foreslår departementet at også de videregående tilbudene i utlandet får fortsette, selv om de ikke vil oppfylle de foreslåtte kravene til grunnlag.

Videre foreslo departementet i høringsforslaget at godkjenningen med rett til statstilskudd etter privatskoleloven faller bort for skoler som har færre enn 20 elever ved samtlige rapporteringer av elevtall tre skoleår på rad. Det ble også foreslått at departementet i helt spesielle tilfeller kan fatte et tidsbegrenset vedtak om unntak fra hovedregelen. På bakgrunn av høringen foreslår departementet at minimumskravet til elevtall settes til 15 ved skoler i Norge og 10 ved skoler i utlandet. Videre foreslås det at departementet kan fatte vedtak om unntak fra hovedregelen i spesielle tilfeller og uten tidsbegrensning.

I høringsforslaget ble det foreslått at de private videregående skolene med rett til statstilskudd ikke lenger skal ha anledning til å ta inn voksne uten rett til videregående opplæring. På bakgrunn av høringen foreslås det likevel at departementet gis hjemmel til å gi forskrift om inntak av voksne søkere uten rett til videregående opplæring i særskilte tilfelle.

I høringsforslaget foreslo departementet en videreføring av kommunekorreksjonsfaktoren i loven. Departementet foreslår nå at kommunekorreksjonsfaktoren tas ut av loven. Videre foreslås det at denne bestemmelsen erstattes av en forskriftshjemmel, slik at departementet kan gi en tilsvarende bestemmelse i forskrift. Når gjennomgangen av beregningsmodellen er

gjennomført, (se det som er tidligere omtalt i dette dokumentet) og Stortinget er orientert på egnet måte, vil departementet ta stilling til om forskriftsbestemmelsen skal videreføres.